

CIVILNA ZAŠTITA U VELIKOJ BRITANIJI

Stipić, Marijan

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:297874>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-20**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Veleučilište u Karlovcu
Odjel sigurnosti i zaštite

Stručni prijediplomski studij Sigurnost i zaštita

Marijan Stipić

CIVILNA ZAŠTITA U VELIKOJ BRITANIJI

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2024.

Karlovac University of Applied Sciences
Safety and Protection Department

Professional undergraduate study of Safety and Protection

Marijan Stipić

CIVIL PROTECTION IN UNITED KINGDOM

FINAL PAPER

Karlovac, 2024.

Veleučilište u Karlovcu
Odjel sigurnosti i zaštite

Stručni prijediplomski studij Sigurnost i zaštita

Marijan Stipić

CIVILNA ZAŠTITA U VELIKOJ BRITANIJI

ZAVRŠNI RAD

Mentor:
Mirjana Cibulka, mag.educ.philol., pred.

Karlovac, 2024.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
KARLOVAC UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Trg J.J.Strossmayera 9
HR-47000, Karlovac, Croatia
Tel. +385 - (0)47 - 843 - 510
Fax. +385 - (0)47 - 843 - 579

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

Stručni prijediplomski studij: Sigurnost i zaštita

Usmjerenje: Zaštita na radu

Karlovac, srpanj 2024.

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA

Opis zadatka:

Cilj završnog rada jest obrazložiti i predstaviti Civilnu zaštitu u Velikoj Britaniji, odnosno predstaviti povijesni pregled njezinog razvoja, zakonsku regulativu, organizacijski ustroj i aktivnosti i terminologiju s posebnim osvrtom na uporabu engleskog jezika struke iz područja sigurnosti i zaštite i korištenjem literature i izvora na istom.

Student: Marijan Stipić

Matični broj: 0415618002

Naslov: Civilna zaštita u Velikoj Britaniji

Opis zadatka:

Zadatak zadan:
srpanj, 2024.

Rok predaje rada:
rujan, 2024.

Predviđeni datum obrane:
rujan, 2024.

Mentor:
Mirjana Cibulka, pred.

Predsjednik Ispitnog povjerenstva:
Zoran Vučinić, v.pred.

PREDGOVOR

Iskrena zahvala svima koji su bili podrška pri izradi ovog završnog rada, ponajviše mentorici Mirjani Cibulki čija je podrška i razumijevanje bilo neprocjenjivo tijekom izrade rada. Također, zahvaljujem svojoj obitelji i djevojci na dugoročnoj potpori i inspiraciji tijekom izrade rada. Srdačno još jedanput, duboko zahvaljujem svima koji su me podržali i pomogli tijekom obrazovanja, Vaša podrška zauvijek će biti temelj moje daljnje motivacije i budućih uspjeha u životu.

SAŽETAK / SUMMARY

Završnim radom nastojalo se istražiti povijest, organizacijski ustroj, zakonsku regulativu i djelovanje civilne zaštite u Velikoj Britaniji sa sažetim osvrtom na organizacijski ustroj civilne zaštite u Republici Hrvatskoj, ali i predstaviti povijesni pregled njezinog razvoja, zakonsku regulativu, organizacijski ustroj i aktivnosti te terminologiju s posebnim osvrtom na uporabu engleskog jezika struke iz područja sigurnosti i zaštite te korištenjem literature i izvora na istom. Suvremena civilna zaštite Velike Britanije temelji se na nekoliko važnih zakonskih odredbi u razdoblju od 2004. do 2015. godine sukladno rastućim rizicima i prijetnjama prvenstveno u okvirima rastućeg međunarodnog terorizma i mogućih katastrofa uzrokovanim klimatskim promjenama. Cilj završnog rada jest bio ukazati na razumijevanje važnosti civilne zaštite u održavanju sigurnosti i stabilnosti društva, zaštiti građana Velike Britanije i očuvanju materijalne i nematerijalne imovine. Rezultati mogu poslužiti kao temelj budućih istraživanja, a pogotovo s ciljem detaljnije analize i usporedbe civilne zaštite Velike Britanije u odnosu na druge zemlje.

Ključne riječi: *civilna zaštita, organizacija, sigurnost, Velika Britanija*

The final paper attempted to investigate the history, organizational structure, legal regulations and operation of civil protection in Great Britain with a brief overview of the organizational structure of civil protection in the Republic of Croatia, and to present a historical overview of its development, legislation, organisation, activities and terminology by using professional English within the field of safety and protection as well as references and literature. Modern civil protection of Great Britain is based on several important legal provisions in the period from 2004 to 2015 in accordance with growing risks and threats, primarily within the framework of growing international terrorism and possible disasters caused by climate change. The goal of final paper is to show the importance of civil protection in maintaining the safety and stability of society, protecting the citizens of Great Britain and preserving tangible and intangible

assets. The results can serve as a basis for future research, especially with the aim of a more detailed analysis and comparison of civil protection in Great Britain in relation to other countries.

Keywords: *civil protection, Great Britain, organization, security*

SADRŽAJ

ZADATAK ZAVRŠNOG RADA	I
PREDGOVOR	II
SAŽETAK / SUMMARY	III
SADRŽAJ.....	V
1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i ciljevi rada.....	1
1.2. Metodologija i izvori podataka.....	1
1.3. Kompozicija rada	2
2. POJAM I OBILJEŽJA CIVILNE ZAŠTITE.....	3
3. POVIJESNI PREGLED RAZVOJA CIVILNE ZAŠTITE U VELIKOJ BRITANIJ.....	6
4. ZAKONSKA REGULATIVA CIVILNE ZAŠTITE.....	11
4.1. Zakon o civilnim kontingentima	11
4.2. Zakon o antiterorizmu 2008. godine.....	13
4.3. Zakon o sigurnosti i antiterorizmu 2015. godine	13
5. USPOREDBA CIVILNE ZAŠTITE VELIKE BRITANIJE I REPUBLIKE HRVATSKE	15
5.1. Velika Britanija.....	15
5.1.1. Središnja razina	15
5.1.2. Regionalna razina - Škotska, Sjeverna Irska	16
5.1.3. Lokalna razina - Engleska i Wales.....	16
5.2. Republika Hrvatska	17
5.2.1. Središnja razina	17
5.2.2. Regionalna razina - županije	19
5.2.3. Lokalna razina - općine i gradovi.....	20
5.2.4 Konačna usporedba Velike Britanije i Hrvatske:.....	22
6. ORGANIZACIJSKI USTROJ I AKTIVNOSTI CIVILNE ZAŠTITE U VELIKOJ BRITANIJ.....	23
6.1. Posljedice klimatskih promjena i međudržavni terorizam	23
6.2. Javne službe.....	24
6.2.1. Policija.....	24
6.2.2. Vatrogasci.....	25
6.2.3. Hitna pomoć.....	26
6.2.4. Javno zdravstvo.....	28
6.3. Planiranje i provedba aktivnosti civilne zaštite	30
6.3.1. Interoperabilni koncept.....	30
6.3.2. Program poboljšanja otpornosti.....	34
6.3.3. Sustav upozoravanja i informiranja javnosti na centralnoj i lokalnoj razini.....	37
6.3.4. Metode upozoravanja.....	39
6.3.5. Komunikacija s medijima.....	40
6.4. Pojmovnik skraćenica	42
7. ZAKLJUČAK.....	44
8. LITERATURA.....	46
9. POPIS ILUSTRACIJA	49

1. UVOD

1.1. Predmet i ciljevi rada

Predmet istraživanja je utvrđivanje znanja i poznatih činjenica s područja politologije i sociologije, te drugih znanosti povezanih s problematikom civilne zaštite, tj. povezano sa sigurnošću i zaštitom stanovništva, imovine i okoliša. Civilna zaštita podrazumijeva ključni aspekt sigurnosti i zaštite stanovništva, imovine i okoliša u situacijama izvanrednih događaja, te je od vitalnog značenja za osiguranje učinkovitog i optimalnog odgovora na prirodne katastrofe, industrijske nesreće, terorističke prijetnje i sve druge vanredne situacije.

Ciljevi rada su:

- definirati i sažeto analizirati povijest razvoja civilne zaštite,
- utvrditi temeljnu legislativu na kojoj se temelji civilna zaštita,
- definirati ključne elemente i organizacijsku strukturu civilne zaštite u Velikoj Britaniji i,
- usporedba s civilnom zaštitom u Republici Hrvatskoj.

1.2. Metodologija i izvori podataka

U radu su obrađeni sekundarni izvori podataka. Sekundarni izvori podataka obuhvaćaju postojeće izvore u pisanom ili digitalnom obliku (knjige, znanstveni i stručni časopisi, članci, internetske stranice, internetske baze podataka, itd.). Uporabom stručnih izvora podataka omogućeno je stjecanje uvida i kritičkog promišljanja vezanih uz zadatak rada s ciljem donošenja konkretnih zaključaka i njihove implementacije u praktične svrhe. U svrhu izrade završnog rada za potrebe istraživanja i definiranja rezultata korištene su metode komparacije, klasifikacije i deskripcije pomoću koje su se usporedile postojeće spoznaje i podaci o obuhvatnom području, te induktivna metoda kojom se nastojalo doći od pojedinačnih činjenica do općih zaključaka.

Također, korištena je deduktivna metoda u kombinaciji s metodom analize i sinteze, metoda generalizacije i specijalizacije, te metoda mišljenja eksperata. U analizi se koristila i metoda deskripcije (deskriptivna statistika). U svrhu vizualne prezentacije rezultata istraživanja tj. prikaza pojedinih rezultata koristila se metoda grafičkog prikaza (grafički prikaz pomoću slika).

1.3. Kompozicija rada

Rad je podijeljen u tri glavne cjeline, uvod, razrada teme i zaključak. Uvod ukratko opisuje svrhu rada, glavne spoznaje, činjenice i poruke cjelokupnog sadržaja. Također, u uvodu se navode ključne početne informacije o temi koja je predmetom proučavanja. Cilj uvodnog dijela jest zainteresirati čitatelja za zadanu temu, objasniti važnost kvalitetnijeg razumijevanja ove problematike, te identificirati temeljne elemente koji će se obrađivati u razradi, ciljeve koji se žele postići.

Razrada je podijeljena na pet poglavlja. Drugo poglavlje „*Pojam i obilježja civilne zaštite*“ sažeto definira pojam i opisuje temeljna obilježja civilne zaštite. U trećem poglavlju „*Povijesni pregled razvoja civilne zaštite u Velikoj Britaniji*“ sažeto se opisuje razvoj civilne zaštite u Velikoj Britaniji. Četvrto poglavlje „*Zakonska regulativa civilne zaštite*“ definira zakonske okvire djelovanja i razvoja civilne zaštite. U petom poglavlju „*Usporedba civilne zaštite Velike Britanije i Republike Hrvatske*“ sažeto se analiziraju sličnosti i razlike organizacijskog ustroja prema razinama organiziranja. Šesto poglavlje „*Organizacijski ustroj i aktivnosti civilne zaštite u Velikoj Britaniji*“ detaljnije opisuje organizacijski koncept, djelovanje i aktivnosti civilne zaštite u Velikoj Britaniji. U sklopu rada, sastavljena je i tablica koja sadrži često korištene skraćenice, njihova puna značenja te prijevode na engleski jezik, čime je dodatno olakšano razumijevanje i snalaženje u tematici.

Zaključak opisuje kratak prikaz svih bitnih činjenica i spoznaja rada, a oblikovan je na temelju induciranih zaključaka i smjernica na osnovu utvrđenih činjenica i rezultata provedenog istraživanja u glavnom dijelu rada, tj. u razradi teme.

2. POJAM I OBILJEŽJA CIVILNE ZAŠTITE

Civilna izvanredna situacija definirana je kao događaj ili situacija koja prijete ozbiljnom štetom ljudskoj dobrobiti ili okolišu na nekom određenom mjestu unutar zemlje u kojoj se odvija opasni događaj ili situacija. Također, civilna izvanredna situacija podrazumijeva i narušavanje sigurnosti pojedinca ili društva uslijed ratnog djelovanja ili terorističkih aktivnosti. [1]

Kao rezultat društvenih i političkih transformacija, sigurnost se prestala percipirati isključivo kao u sferi vojne domene, već je pojam sigurnosti proširen i vertikalno promicanjem koncepta sigurnosti na nove subjekte i objekte, kao i horizontalno proširenjem koncepta sigurnosti na nova područja ili entitete s kojima je povezan. Takva evolucija pojma sigurnosti posebno je došla do izražaja 70-ih godina prošlog stoljeća. Objekti, odnosno subjekti sigurnosti sada su ljudske grupe, zajednice, kao i zemlje, regije ili cijeli međunarodni sustavi. S druge strane, sigurnosna polja sada obuhvaćaju političku, vojnu, ekonomsku moć, inženjerske, ekološke, kulturne sustave, ideološke, društvene sustave, itd. S općeg aspekta sigurnost se percipira kao država koja jamči zajednici izvjesnost svoga postojanja, opstanka i osiguranja razvoja. [2]

Najizraženije promjene u pristupu i razumijevanju sigurnosti i njezine primjene rezultat su suvremenog dinamičnog razvoja tehnologija, a posebice uslijed inovacije i korištenja tehničko-tehnoloških rješenja koja nisu korištena ranije kao što su npr. svemirska industrija, korištenje umjetne inteligencije, korištenje nuklearne energije, itd. [3]

Takva je situacija zahtijevala s jedne strane donošenje rješenja koja se odnose na uređenje društva, npr. društveno obrazovanje u pogledu sigurnosti i zdravlje

na radu, obrambena obuka, i sl., a s druge strane osiguranje tehnologija, strojeva, opreme i građevina kako bi se osiguralo da tehnologije i resursi ne postanu izvor opasnosti za ljude i imovinu. [2] [4]

Civilna zaštita se može promatrati kao uključivi dio civilne obrane. Civilna obrana definirana je kao priprema za ratne obrambene aktivnosti, ali i pomoć pojedincima, skupinama ili zajednicama kojima je hitna pomoć potrebna kao rezultat prirodnih ili umjetnih događaja, bili oni veliki ili mali, bilo da je riječ o ratu ili ne. Pomoć može uključivati spašavanje, gašenje požara, potragu, prva pomoć, pružanje skloništa, hranjenje, komunikacija, njega, savjetovanje, prijateljstvo, itd. Također uključuje aktivnosti organizacije, podrške i pomoći svugdje gdje je to potrebno unutar državnog teritorija. [5]

Civilna zaštita se u velikoj mjeri oslanja i na dobrovoljni angažman (volonterizam). U takvom sigurnosnom okruženju sve je važnije imati integrirani pristup sigurnosti i integrirani sigurnosni sektor kako bi se nosio s novim izazovima. Sudjelovanje civilnog društva i usmjerenost na sigurnost građanina i društva kao ključni element koncepta civilne sigurnosti najbolje je vidljiv u području hitnih slučajeva u upravljanju civilnom zaštitom. [6]

Volonterska uloga može biti dvojaka. Prvi oblik participacije je njihova fizička prisutnost u smislu bilo kakve tehničke aktivnosti i opće pomoći, a drugi oblik je aktivno sudjelovanje u donošenju odluka i definiranju političke akcije. Posljednjih desetljeća jasno su vidljive i komunikacijske promjene između sudionika u sustavima civilne zaštite. Jasan je pomak od usmjerene i paternalističke komunikacije iz 80-ih godina prošlog stoljeća, preko edukacijskog pristupa i komunikacije u 90-im, pa sve do participativnog modela i bidirekionalne komunikacije sudionika u 21. stoljeću. [7]

Na slici 1. prikazana je međunarodna oznaka civilne obrane definirana pravilima međunarodnog humanitarnog prava i koristi se kao zaštitni znak.

Slika 1. Međunarodna oznaka civilne obrane [8]

Rizici i prijetnje se mogu podijeliti u tri osnovne skupine: prirodne i neprirodne opasnosti, te događaji povezani s terorizmom. (Tablica 1.)

Tablica 1. Klasifikacija opasnosti u zakonima o civilnoj zaštiti Velike Britanije [1]

Prirodne opasnosti	Neprirodne opasnosti	Terorizam
<ul style="list-style-type: none"> • Bolesti, pandemija • Poplave, obalne i u unutrašnjosti • Smanjena kvaliteta zraka • Seizmičke aktivnosti i vulkani • Ekstremne vremenske nepogode • Požari • Posljedice uslijed ekstremnih događaja u svemiru • Bolesti životinja 	<ul style="list-style-type: none"> • Nesreće velikih razmjera • Industrijske nesreće velikih razmjera • Veliki i dugotrajniji pad elektroenergetskog sustava • Prometne nesreće velikih razmjera • Industrijske aktivnosti koje uzrokuju ekstremnije posljedice na društvo i okoliš • Društveni nemiri 	<ul style="list-style-type: none"> • Teroristički napadi na pojedince, skupine ili društvo • Teroristički napadi na infrastrukturu • Teroristički napadi na prometni sustav • Nekonvencionalni teroristički napadi • Računalna sigurnost i terorizam

Napomena: u svrhu dublje analize korišteni su i prevedeni izvori na engleskom jeziku iz stručne literature.

3. POVIJESNI PREGLED RAZVOJA CIVILNE ZAŠTITE U VELIKOJ BRITANIJI

Za razvoj civilne obrane u kriznim situacijama često se ističe začetnik koncepta Sir John Hodsoll. Nakon umirovljenja iz britanskih zračnih snaga (RAF), postavljen je kao asistent u Državnom savjetništvu. Njegov rad bio je usmjeren na javnost, točnije podizanje razine svjesnosti u javnosti od mogućih rizika i opasnosti po sigurnost ljudi i imovine. Od 1938. godine je izravno odgovoran za preventivne aktivnosti protiv zračnih napada (ARP, eng. „*Air Raid Precautions*“) i tu je dužnost obnašao sve do kraja 2. svjetskog rata. Nakon rata servis je raspušten, ali je zbog jačanja hladnog rata i dalje ostao aktivan kao glavni voditelj civilne obuke u okvirima novoformiranog civilnog obrambenog korpusa (CDC, eng. „*Civil Defence Corps*“). Po drugi puta je umirovljen 1954. godine, ali je i dalje ostao aktivan kao glavni savjetnik civilne zaštite u NATO-u s izravnom odgovornošću glede planiranja civilnih aktivnosti u slučaju opasnosti. [5]

Upravo zahvaljujući angažmanu Johna Hodsolla, u razdoblju od 1935. do 1945. godine koncept civilne obrane i volontiranja u Velikoj Britaniji doživio je značajan razvoj i promjene. Ministarstvo unutarnjih poslova je 9. srpnja 1935. godine objavilo prvi kružni nalog o zaštitnim mjerama od zračnih napada, koji je pozvao volontere da podrže javne zaštitne napore. Lokalne vlasti su odgovorile osnivanjem i zapošljavanjem svojih ARP službi, a u prosincu 1937. godine usvojen je Zakon o ARP-u koji je obvezao lokalne vlasti da vode ARP službe.[5]

ARP službe su preimenovane 3. rujna 1939. godine u Civilne obrambene opće službe, a regrutacija volontera dosegla je vrhunac brojeći oko 1,9 milijuna muškaraca, žena, dječaka i djevojčica u dobi od 15 do 18 godina. Volonteri su odigrali ključnu ulogu u pružanju savjeta i uputa lokalnom stanovništvu o mjerama zaštite od zračnih napada, prijavi štete i žrtava Civilnom obrambenom stožeru i pružanju hitne prve pomoći osobama pogođenima zračnim napadima.[5]

Među najvažnijim ulogama Civilnih obrambenih službi bile su spasilačke skupine odgovorne za izvlačenje žrtava zarobljenih pod ruševinama od bombi i potražne skupine čiji je zadatak bio pronalaženje ranjenih i preživjelih nakon zračnih napada, te pozivanje dodatnih snaga spašavanja i prve pomoći. Ženska dobrovoljna služba WRVS (eng. „*The Womens Royal Voluntary Service*“) imala je važnu ulogu u socijalnom radu, upravljanju centrima za oporavak i pružanju hitne pomoći. [5] Javna uprava je angažirala nove dobrovoljce prvenstveno javnim oglašavanjem pomoću materijala u tiskanom obliku (plakati) i putem službenih radio prijenosa. (Slika 2.)

Slika 2. Plakati za regrutaciju u ARP i WVS [9] [10]

Istaknuti pojedinci isticani su u javnim publikacijama i odlikovani predviđenim odličjima u odnosu na organizaciju civilne zaštite kojoj pripadaju. (Slika 3.)

Slika 3. Službena odličja WVS do veljače i nakon studenog 1939. godine [11]

Razdoblje od 1948. do 1968. obilježilo je osnivanje Civilnog obrambenog korpusa i Pomoćne vatrogasne službe, potaknute zabrinutošću zbog početka Hladnog rata. Međutim, odluka o ukidanju sponzoriranih civilnih obrambenih dobrovoljnih snaga 1968. godine izazvala je kontroverze u javnosti. Unatoč tome, volontiranje u civilnoj obrani i dalje se razvijalo kroz razne organizacije koje su se pojavile tijekom tog razdoblja, iako mnoge od njih više nisu nosile naziv Civilna obrana. Ipak, ove organizacije održavaju duh volontiranja u civilnoj obrani. Volontiranje u civilnoj obrani u Velikoj Britaniji obuhvaća širok spektar organizacija i usluga. Britanska civilna obrana (BCD) je udruga pionirskih spasilačkih službenika koji pružaju tehničke usluge pretraživanja i spašavanja kako u zemlji, tako i u međunarodnom kontekstu. „*Joint Civil Aid Corps*“ je dobrovoljna organizacija za hitnu podršku koja pruža obuku iz tehnika civilne obrane kako bi pomogla zajednicama i profesionalnim službama tijekom izvanrednih situacija. Planinska spasilačka služba pruža pomoć osobama koje su izgubljene ili ozlijeđene u planinskim područjima, te djeluje neprekidno u svim vremenskim uvjetima. [5]

Udruga za pretraživanje i spašavanje u nizinskim područjima (ALSAR) koordinira i promovira odgovarajuće aranžmane za pretraživanje i spašavanje u nizinskim područjima, dok Institut za civilnu zaštitu i upravljanje izvanrednim situacijama okuplja stručnjake i poduzeća kako bi imali utjecajan glas u području zaštite od katastrofa i upravljanja izvanrednim situacijama.

Nacionalna dobrovoljna služba civilne pomoći (eng. „*Civil Aid*“) usredotočena je na obuku prve pomoći i pripravnost u slučaju izvanrednih situacija za javnost, te pruža usluge prve pomoći na javnim događanjima. Mreža amatera za hitne situacije (RAYNET) i Volonterska radijska komunikacija u izvanrednim situacijama (REVCOM) pružaju vitalne komunikacijske usluge tijekom izvanrednih situacija koristeći licencirane radio amatere. Nacionalno udruženje za pretraživanje i spašavanje pasa (NSARDA) upravlja i predstavlja grupe pasa za pretraživanje specijalizirane za urbano pretraživanje i spašavanje (USAR). Organizacija SWCAP (eng. „*Sky Watch Civil Air Patrol*“) pruža dodatne zračne resurse u podršci dobrovoljnim i profesionalnim službama za izvanredne situacije. [5] Među takvim organizacijama je i Kraljevska dobrovoljna služba (RVS), u prošlosti poznata kao Kraljevska dobrovoljna služba za žene. Prvobitno osnovana kao Dobrovoljna ženska služba za zaštitu od zračnih napada, RVS se razvila u organizaciju koja pruža različite usluge, uključujući dostavu obroka kući za osobe koje su vezane za svoje domove i socijalni rad. [5]

Volontiranje u civilnoj obrani u Velikoj Britaniji je tijekom povijesti doživjelo značajne promjene, od svojih početaka u kontekstu zaštite od zračnih napada do trenutnog značaja u različitim organizacijama. Iako se danas volonterske organizacije ne nazivaju civilnom obranom, volonteri i dalje imaju važnu ulogu u podršci lokalnim zajednicama i doprinose dobrobiti nacije. Danas su u Velikoj Britaniji aktivne brojne razne civilne organizacije na dobrovoljnoj bazi, npr.:

- udruga za njegu starijih osoba,
- udruga za oporavak od elementarnih nesreća,

- organizacija za obuku kopnenih, pomorskih i zračnih kadeta,
- centar za aktivnosti u slučaju prirodnih katastrofa,
- udruga za pomoć ženama,
- udruga za pomoć mladima,
- nacionalni centar za volontere,
- nacionalno vijeće za volonterske organizacije,
- susjedska straža,
- udruga izviđača, itd. [5]

4. ZAKONSKA REGULATIVA CIVILNE ZAŠTITE

Nove velike promjene u okvirima civilne zaštite dogodile su se početkom 21. stoljeća donošenjem novog Zakona o civilnim kontingentima 2004. godine koji je u velikoj mjeri zamijenio dotadašnju legislativu koja je vrijedila od 1920. do 2002. godine. [12]

Drugi važan razlog promjena u sferi civilne zaštite su sve učestalije i ekstremnije vremenske neprilike kao posljedica klimatskih promjena i posljedično tome općenita promjena razine svijesti javnosti o mogućim budućim opasnostima od ekstremnih vremenskih nepogoda. Promjene je uvelike inicirao katastrofalni tsunami u Indijskom oceanu 2004. godine koji je usmrtio 300.000 civila na području Šri Lanke i Indije. Za usporedbu, tijekom 5 i pol godina učestvovanja Velike Britanije u 2. svjetskom ratu poginulo je 5 puta manje civila britanskih državljana (60.595) nego što je ukupni broj civilnih žrtava navedenog tsunamija. [5]

4.1. Zakon o civilnim kontingentima

Cilj Zakona o civilnim kontingentima iz 2004. godine je osigurati bolje planiranje i koordinaciju između javne uprave, lokalnih vlasti, hitnih servisa, dobavljača električne struje, plina, vode, telekomunikacijskih operatera, transporta i vojske. Aktivnosti definirane novim zakonom predviđaju i transparentnost, tj. učinkovito i pravovremeno informiranje građana. Vojska ima pravo obavljati selekciju civila koji se mogu uključiti u civilne snage za reakciju u slučaju opasnosti (CCRF, eng. „*Civil Contingency Reaction Force*“). Plan je bio oformiti jedan ili dva kontingenta civila od 500 dobrovoljaca za svaku od 11 regionalnih brigada vojske. [12]

Može se zaključiti da je Zakon o civilnim kontingentima iz 2004. godine iznimno značajan zakonodavni okvir u Ujedinjenom Kraljevstvu koji sustavno uspostavlja sveobuhvatan sustav civilne zaštite i upravljanja u izvanrednim situacijama. Svrha je osigurati učinkovitu pripremljenost i reakciju u hitnim situacijama definirajući jasne uloge i odgovornosti za različite organizacije uključene u upravljanje krizama. Zakonom su regulirane aktivnosti na lokalnim razinama, te izvanredne ovlasti. Također, definirane su dvije kategorije sudionika: Kategorija 1 i Kategorija 2 sudionika, pri čemu svaka ima različite zadatke i odgovornosti. Kategorija 1 sudionika uključuje vitalne organizacije koje su izravno uključene u odgovor na hitne situacije, poput hitnih službi, lokalnih vlasti i zdravstvenih ustanova. Najvažnije aktivnosti navedenih sudionika su:

- procjena rizika od potencijalnih hitnih situacija i korištenje tih informacija za informiranje o planiranju mjera opreza putem izrade Registra rizika za zajednicu,
- uspostava i provedba hitnih planova kako bi se učinkovito nosili s različitim vrstama izvanrednih situacija,
- izrada planova kontinuiteta poslovanja kako bi se osigurala neprekidnost ključnih funkcija tijekom hitnih situacija,
- pružanje informacija javnosti o pitanjima civilne zaštite i održavanje sustava upozoravanja, informiranja i savjetovanja javnosti u slučaju izvanrednih situacija,
- dijeljenje informacija s drugim lokalnim sudionicima kako bi se poboljšala koordinacija i suradnja,
- suradnja s drugim lokalnim sudionicima kako bi se povećala ukupna učinkovitost u odgovoru na hitne situacije, te
- pružanje smjernica i podrške poduzećima i organizacijama civilnog društva u vezi s upravljanjem kontinuitetom poslovanja (ograničeno samo na lokalne vlasti). [12] [13] [14]

Kategorija 2 sudionika također doprinosi svojim stručnim znanjem o specifičnim rizicima i ključnim uslugama, prvenstveno putem Regionalnih foruma otpornosti, a surađuje sa sudionicima Kategorije 1. Može se ustvrditi da Zakon o civilnim kontingentima omogućava održiv, stabilan i snažan zakonodavni okvir koji omogućava postizanje veće učinkovitosti civilne zaštite u upravljanja u kriznim situacijama. [12] [15]

4.2. Zakon o antiterorizmu 2008. godine

Zakon o antiterorizmu iz 2008. godine omogućava dodatne ovlasti nadležnima za prikupljanje i dijeljenje informacija u svrhu borbe protiv terorizma i drugih ciljeva, donošenje daljnjih propisa o zadržavanju i ispitivanju terorističkih osumnjičenika i postupanju i kažnjavanju terorističkih kaznenih djela, uvođenje obveza obavještanja osoba osuđenih za takva kaznena djela, izmjenu zakona u vezi s postupcima zamrzavanja imovine u skladu s nalogom UN-a o terorizmu, izmjenu zakona u vezi s održavanjem istraga i upita, izmjenu definicije pojma "terorizma", izmjenu propisa koji se odnose na teroristička kaznena djela, naloge o kontroliranju i oduzimanju terorističkog novca, osiguravanje povrata troškova policijskog nadzora na određenim plinskim postrojenjima, te izmjenu odredbi o imenovanju posebnih zagovaratelja u Sjevernoj Irskoj. [5]

4.3. Zakon o sigurnosti i antiterorizmu 2015. godine

Zakon o borbi protiv terorizma i sigurnosti donesen 2015. godine sadrži ovlasti koje pomažu u suočavanju s prijetnjom terorizma na području Velike Britanije. Zakonom se ukida mogućnost osobama da putuju izvan zemlje kako bi se angažirali u terorističkim aktivnostima i vratili u Ujedinjeno Kraljevstvo. Također, zakonom se povećala sposobnost operativnih agencija da nadziru i kontroliraju postupke onih koji predstavljaju prijetnju i koji podržavaju terorističke aktivnosti. Policiji se omogućuju ovlasti da privremeno oduzme putovnice na granici kako bi istražila sumnjive osobe. [5]

Pri tome automatski vrijedi odredba o izuzeću koja privremeno sprječava povratak britanskog državljanina za kojeg se sumnja da je sudjelovao u terorističkim aktivnostima izvan zemlje. Zakonom se nameću snažna ograničenja gdje se pojedinci mogu kretati, poboljšala se sposobnost tijela provedbe zakona u otkrivanju tko je odgovoran za slanje inkriminirajućih sadržaja putem interneta i drugih komunikacijskih kanala, povećana je sigurnost granica u odnosu na sve prometne sustave. Također, zabranjuju se plaćanja otkupa za terorističke otmice. [5]

5. USPOREDBA CIVILNE ZAŠTITE VELIKE BRITANIJE I REPUBLIKE HRVATSKE

Sustavi upravljanja krizama i katastrofama uvijek su prilagođeni sukladno specifičnim uvjetima koji vrijede za svaku pojedinu zemlju pri čemu Velika Britanija nije izuzetak. Može se ustvrditi da mehanizam civilne zaštite u Velikoj Britaniji uvelike ovisi o konstitucionalnim temeljima Velike Britanije, pa je za očekivati da će i razine civilne zaštite biti podijeljene na nekoliko razina u odnosu na centraliziranost nadležnosti i upravljanja rizicima i opasnostima. [1]

5.1. Velika Britanija

Razine civilne zaštite u Velikoj Britaniji mogu se definirati kao središnja (centralna) razina (vrijedi za cjelokupni teritorij Velike Britanije), regionalna razina (Škotska, Sjeverna Irska) i lokalna razina (Engleska i Wales). Mogućnosti Vlade za učinkovitom procjenom, prevencijom, pripremom, odgovorom i oporavkom od prijetnji i katastrofa, ovise o učinkovitim zakonima, planiranju, politikama, instrumentima upravljanja, pokazateljima, usklađenosti standarda i holističkom pristupu u otklanjanju rizika, prijetnji i katastrofa. Pristup Velike Britanije u upravljanju rizicima i katastrofama temelji se na načelu supsidijarnosti, s odlukama donesenim na najnižoj razini i koordiniranim na različitim razinama (nacionalnoj, regionalnoj, lokalnoj). Koordinacija je potrebna za rješavanje problema velikih razmjera i omogućava udruživanje resursa svih razina. [16] [17]

5.1.1. Središnja razina

U okvirima središnje razine civilna zaštita u Velikoj Britaniji regulirana je Civilnim zakonom o izvanrednim situacijama iz 2004. godine. Specifične odredbe primjenjuju se u Škotskoj i Sjevernoj Irskoj. [16] [17]

5.1.2. Regionalna razina - Škotska, Sjeverna Irska

Iako je civilna zaštita u Škotskoj uglavnom prenesena nadležnost i stoga odgovornost škotske vlade, određeni sudionici u Škotskoj podliježu propisima i smjernicama britanskih ministara - Izvršna vlast za zdravlje i sigurnost građana, Agencija za obalu i pomorsku stražu, te Britanska transportna policija.

Izvršna vlast Sjeverne Irske odgovorna je za izvanredne situacije i nadzor nad aranžmanima za izvanredne situacije za prenesene funkcije, sveukupnu koordinaciju politike i strategije, te za pitanja nacionalne sigurnosti, uključujući aranžmane za upravljanje krizom koji reguliraju strateški odgovor na izvanredne situacije. [16] [17]

5.1.3. Lokalna razina - Engleska i Wales

Lokalne vlasti i lokalni sudionici u hitnim slučajevima (vatrogasci, policija i hitne službe) dužni su održavati Registar rizika zajednice i organizirati Forume lokalne otpornosti LRF (eng. „*Local Resilience Forums*“). Regionalni forumi otpornosti nekada su pružali jedinstveni sustav za suradnju LRF-a unutar regija. Ukidanjem regionalnih vladinih ureda sudionici mogu zamijeniti ove regionalne forume s fleksibilnijim strukturama za višestruku suradnju LRF-a. Odgovor na izvanredne situacije i oporavak temelje se na donjoj razini, tj. operacije i odluke donose se na najprikladnijoj razini s minimum sudjelovanja središnjih ili prenesenih vlada. Odgovorna javna tijela na lokalnoj razini su Ured Vlade Velike Britanije, Ministarstvo unutarnjih poslova, te Ministarstvo stanovanja i lokalne samouprave. [16] [17]

5.2. Republika Hrvatska

Mehanizam civilne zaštite u Republici Hrvatskoj u potpunosti je prilagođen mehanizmu civilne zaštite EU definiranom 2001. godine. Civilna zaštita EU nije predviđena samo za članice nego i za druge europske zemlje ne-članice (npr. Bosna i Hercegovina, Norveška, Ukrajina, Turska, Albanija, itd.). Do 2024. godine mehanizam civilne zaštite EU pokrenut je u više stotina hitnih slučajeva. Svrha mehanizma je poboljšanje pripravnosti, koordinacije i aktivnosti prevencije i reakcije nadležnih nacionalnih subjekata u slučaju katastrofa. Na temelju zajedničkog rada i iskustva definiraju se novi ili ažuriraju postojeći standardi koji omogućavaju poboljšanje trenutno apliciranih mehanizama s ciljem prevencije ili ublažavanja posljedica katastrofalnih događaja. [18] [19]

Civilna zaštita u Republici Hrvatskoj također se dijeli na središnju, regionalnu i lokalnu razinu, a definirana je Zakonom o civilnoj zaštiti. Na središnjoj razini odgovorni su Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske (Uprava civilne zaštite), te Državna uprava za zaštitu i spašavanje. Regionalna razina podrazumijeva županije, a lokalna općine i gradove. [20]

5.2.1. Središnja razina

Sukladno Zakonu o sustavu civilne zaštite u Republici Hrvatskoj, državne vlasti odgovorne su za:

- koordiniranje sustava civilne zaštite,
- provođenje analiza i dijeljenje informacija o svim vrstama opasnosti i mogućim posljedicama većih nesreća i katastrofa.
- uspostavljanje i upravljanje jedinstvenim sustavom upozorenja u Republici Hrvatskoj,
- upravljanje operativnim snagama sustava civilne zaštite i koordinaciju njihovih aktivnosti,

- pregovaranje i provođenje međunarodnih sporazuma u području civilne zaštite,
- održavanje međunarodnih konferencija, seminara, tečajeva, radionica, vježbi i projekata u području civilne zaštite,
- održavanje obuke za članove operativnih snaga i ostale sudionike u sustavu civilne zaštite,
- uspostavljanje stručnih, materijalnih i tehničkih uvjeta koje javne institucije i druge pravne osobe moraju ispuniti za provođenje formalnih i neformalnih obrazovnih programa u sustavu civilne zaštite,
- održavanje obuke o sustavu civilne zaštite,
- pregled opreme i sredstava za civilnu zaštitu,
- održavanje jedinstvene informacijske baze o operativnim snagama sustava civilne zaštite, materijalnim resursima i opremi te spremnosti za operativne akcije,
- donošenje odluka o izradi vanjskog plana zaštite i spašavanja u slučaju nesreća s opasnim tvarima koje donose jedinice regionalne samouprave,
- davanje suglasnosti jedinicama regionalne samouprave na metodologiju procjene rizika, vanjske planove zaštite i spašavanja u slučaju nesreća s opasnim tvarima,
- davanje suglasnosti jedinicama lokalne i regionalne samouprave na planirane mjere zaštite i spašavanja u dokumentima prostornog planiranja i usklađenost s procjenama rizika;
- davanje suglasnosti pravnim osobama (ovlaštenim osobama) za obavljanje stručnih zadaća pri izradi planskih dokumenata u području civilne zaštite i vođenje evidencije izdanih suglasnosti,
- davanje suglasnosti odlukama izvršnih tijela jedinica lokalne i regionalne samouprave o određivanju pravnih osoba od interesa za sustav civilne zaštite,
- sudjelovanje u predlaganju bilance državne imovine,
- uspostavljanje strategije smanjenja rizika od katastrofa,

- podnošenje jedinstvenog prijedloga centralnih tijela državne uprave, znanstvenih institucija, javnih poduzeća i udruga za imenovanje zamjenika gradonačelnika i članova Stožera civilne zaštite Vladi Republike Hrvatske,
- koordinaciju rada središnjih i drugih tijela državne uprave u pripremi procjene rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku, te
- obavljanje upravne i inspekcijske nadzora nad provedbom Zakona o sustavu civilne zaštite i drugih posebnih propisa. [20]

5.2.2. Regionalna razina - županije

Regionalne vlasti odgovorne su za:

- organiziranje aktivnosti u vlastitim samoupravnim područjima vezanih za planiranje, razvoj, učinkovito funkcioniranje i financiranje sustava civilne zaštite,
- jačanje i dopuna spremnosti postojećih operativnih snaga sustava civilne zaštite,
- organiziranje sudjelovanja volontera u provođenju mjera i aktivnosti u sustavu civilne zaštite,
- razmatranje i usvajanje godišnjeg proračuna i godišnjeg plana sustava civilne zaštite za razdoblje od tri godine te izrada sustava koji se usvaja svake četiri godine, te
- osiguravanje procjene rizika od velikih nesreća. [20]

Također, regionalna razina obavlja slijedeće aktivnosti na prijedlog središnjeg izvršnog tijela:

- razmatranje i usvajanje godišnjih proračuna i godišnjih planova sustava civilne zaštite za razdoblje od tri godine te smjernica za organizaciju i razvoj sustava koji se usvaja svake četiri godine,
- osiguravanje procjene rizika od velikih nesreća,

- donošenje odluka o imenovanju pravnih osoba u sustavu civilne zaštite,
- donošenje odluke o osnivanju jedinica civilne zaštite, te
- osiguravanje financijskih sredstava za provođenje odluka o financiranju aktivnosti civilne zaštite u slučaju velikih nesreća na temelju načela solidarnosti. [20]

5.2.3. Lokalna razina - općine i gradovi

Lokalne vlasti odgovorne su za:

- usvajanje plana civilne zaštite,
- usvajanje plana vježbi civilne zaštite,
- pripremu i podnošenje prijedloga odluke predstavničkom tijelu o imenovanju pravnih osoba u sustavu civilne zaštite i prijedlog odluke o osnivanju jedinica civilne zaštite,
- izradu godišnjeg plana nabave, koji uključuje materijalne resurse i opremu snage civilne zaštite,
- donošenje odluka iz svojih samoupravnih tijela o osiguranju materijalnih, financijskih i drugih uvjeta za financiranje i opremanje operativnih snaga sustava civilne zaštite,
- uspostavljanje, razvoj, financiranje, osposobljavanje operativnih snaga u skladu s usvojenim smjernicama i planom razvoja sustava civilne zaštite na lokalnoj razini,
- izradu i podnošenje prijedloga procjene rizika od velikih nesreća predstavničkom tijelu te redovito ažuriranje procjene rizika i plana djelovanja za civilnu zaštitu,
- osiguravanje uvjeta za preseljenje i evakuaciju ljudi na lokalnoj razini;
- osiguravanje uvjeta za upravljanje i ažuriranje baze podataka o članovima, sposobnostima i resursima operativnih snaga unutar sustava civilne zaštite, te
- izradu popisa ozlijeđenih osoba u slučaju većih nesreća i katastrofa. [20]

Također, lokalna razina obavlja slijedeće aktivnosti na prijedlog središnjeg izvršnog tijela:

- razmatranje i usvajanje godišnjih proračuna i godišnjih planova sustava civilne zaštite za razdoblje od tri godine te smjernica za organizaciju i razvoj sustava koji se usvaja svake četiri godine,
- osiguravanje procjene rizika od velikih nesreća,
- donošenje odluka o imenovanju pravnih osoba u sustavu civilne zaštite;
- donošenje odluka o osnivanju jedinica civilne zaštite, te
- osiguravanje financijskih sredstava za provođenje odluka o financiranju aktivnosti civilne zaštite u slučaju velikih nesreća na temelju načela solidarnosti. [20]

5.2.4 Konačna usporedba Velike Britanije i Hrvatske: Središnja razina

- **Velika Britanija:** Civilna zaštita regulirana je Civilnim zakonom o izvanrednim situacijama iz 2004. godine. Koordinacija je potrebna na svim razinama vlasti.
- **Hrvatska:** Odgovorni su Ministarstvo unutarnjih poslova (Uprava civilne zaštite) i Državna uprava za zaštitu i spašavanje. Koordiniraju sustav, upravljaju operativnim snagama i održavaju informacijske baze.

Regionalna razina

- **Velika Britanija:** Škotska ima prenesene nadležnosti za civilnu zaštitu, dok u Sjevernoj Irskoj izvršna vlast upravlja izvanrednim situacijama.
- **Hrvatska:** Županije organiziraju planiranje, razvoj, financiranje i operativne snage sustava civilne zaštite. Uključuju volontere i osiguravaju procjenu rizika.

Lokalna razina

- **Velika Britanija:** Lokalni sudionici (vatrogasci, policija, hitne službe) održavaju Registar rizika zajednice i organiziraju Forume lokalne otpornosti (LRF).
- **Hrvatska:** Općine i gradovi usvajaju planove civilne zaštite, organiziraju nabavu materijalnih resursa, financiraju operativne snage, procjenjuju rizike i provode evakuaciju.

Prednosti i nedostaci :

Velika Britanija

- **Prednosti:** Temeljit pravni okvir, jasna podjela odgovornosti, fleksibilne strukture za suradnju.
- **Nedostaci:** Kompleksna koordinacija, ovisnost o učinkovitosti regionalnih foruma.

Hrvatska

- **Prednosti:** Usuglašenost s EU standardima, jasne odgovornosti, fokus na međunarodnoj suradnji.
- **Nedostaci:** Ovisnost o lokalnom financiranju i resursima, složena koordinacija među razinama vlasti.

6. ORGANIZACIJSKI USTROJ I AKTIVNOSTI CIVILNE ZAŠTITE U VELIKOJ BRITANIJU

U ovom poglavlju analiziran je organizacijski ustroj najvažnijih javnih službi u Velikoj Britaniji, aktivnosti planiranja, organiziranja i provedbe civilne zaštite s posebnim osvrtom na rastuće prijetnje međudržavnog terorizma i posljedica klimatskih promjena, te sažeti osvrt na najvažnije čimbenike koji utječu na daljnji razvoj civilne zaštite u Velikoj Britaniji.

6.1. Posljedice klimatskih promjena i međudržavni terorizam

Funkcioniranje suvremenog mehanizma civilne zaštite u Velikoj Britaniji uvelike se promijenilo u 21. stoljeću. Ako se zanemari hladnoratovsko razdoblje, činjenica je da Velika Britanija nije uključena u izravne ratne sukobe od završetka Drugog svjetskog rata. Razvoj mehanizma suvremene civilne zaštite uvelike su oblikovala dva važna čimbenika koja nisu specifična samo za Veliku Britaniju nego su postali glavni čimbenici u brojnim drugim zemljama i dijelovima svijeta, a to su posljedice klimatskih promjena i međudržavni terorizam. Dosadašnji najvažniji događaji s katastrofalnim posljedicama ili ugrožavanja sigurnosti ljudi i društva u Velikoj Britaniji od 2000. godine su nekoliko požara velikih razmjera, katastrofalne poplave (2007., 2015., 2019.-2020.), toplinski valovi (2013., 2018.), uragani (2007., 2017.) i teroristički napadi (2005., 2007., 2017.-2019.). Sukladno navedenim prijetnjama i katastrofama, Velika Britanija se smatra područjem koje je u posljednja dva desetljeća relativno frekventno izloženo i opterećeno raznolikošću različitih opasnosti. [1]

6.2. Javne službe

U nastavku je sažeto opisan rad temeljnih javnih službi policije, vatrogasne službe, hitne pomoći, te uloga javnog zdravstva u sklopu civilne zaštite u Velikoj Britaniji.

6.2.1. Policija

Policija kao jedna od temeljnih organizacija u funkcioniranju suvremene države, podijeljena je na nekoliko organizacijskih cjelina kao što su temeljna policija, pravosudna policija, prometna policija, specijalne jedinice policije u okvirima antiterorističkih aktivnosti, itd. Policijske uniforme i oprema u Velikoj Britaniji izrazito variraju ovisno o svrsi svake pojedine službe, te se različite uniforme i oprema koriste za različite situacije. Također, u Velikoj Britaniji su u upotrebi i službene uniforme na najvišoj teritorijalnoj razini, ali i lokalizirane službene uniforme specifične određenoj regiji ili gradu, npr. londonska temeljna i prometna policija. Od nastanka najranijih prepoznatljivih glavnih policijskih službi u ranom 19. stoljeću, zakonskim aktima su se tijekom vremena mijenjale i uniforme i pripadajuća oprema. Britanska policija je evoluirala u smislu izgleda i opreme od dugih kaputa i cilindra do prepoznatljivijih modernijih verzija uniforme s bijelom košuljom, crnom kravatom, reflektirajućim jaknama, balističkom opremom, te prikladno označenih vozila, do suvremenih oblika, obilježja i upotrebe suvremenog oružja, pomoćnih i transportnih sredstava. [21]

Za potrebe hitnih intervencija, a posebice u okvirima antiterorističkih aktivnosti, suvremene britanske policijske taktičko-operativne postrojbe uvelike su slične specijalnim vojnim postrojbama u pogledu opreme, naoružanja i razine spremnosti na prikladne reakcije pri hitnim intervencijama. [21] (Slika 4.)

Slika 4. Službene uniforme regularne policije i taktičko-operativnih jedinica [22]

6.2.2. Vatrogasci

Vatrogasci i ostale službe spašavanja ljudi i imovine u Velikoj Britaniji djeluju sukladno zasebnim zakonodavnim i administrativnim okvirima u Engleskoj i Walesu, Sjevernoj Irskoj i Škotskoj. Hitnim vatrogasnim intervencijama upravlja više od pedeset nadležnih agencija. Stariji pojmovi „vatrogasna brigada“ i „vatrogasna služba“ koriste se i danas u neformalnom govoru i u nazivima nekoliko organizacija, ali službeni suvremeni izraz je vatrogasna služba i službe spašavanja. [23]

U Engleskoj i Walesu, a u prošlosti i u Škotskoj, lokalne vatrogasne službe djeluju pod nadzorom vatrogasne vlasti koju čine predstavnici lokalnih vlasti. Vatrogasne vlasti imaju ovlasti za prikupljanje poreza na imovinu kako bi osiguralo financiranje rada službi uz dodatnu državnu potporu. Nasuprot tome, Škotska i Sjeverna Irska imaju centralizirane vatrogasne službe što znači da su vatrogasne vlasti odbori dodijeljenih parlamenata. Nacionalne vatrogasne standarde održava središnja vlada zajedno s panelom neovisnih savjetnika koje vodi glavni savjetnik za vatrogasne i spasilačke djelatnosti. Nadzor obavlja „Inspektorat Njegovog Veličanstva za policijske i vatrogasne službe“. [23]

Slična agencija u Škotskoj djeluje unutar delegirane vlade. Vatrogasci u Velikoj Britaniji imaju pravo pridružiti se sindikatima. Glavni vatrogasni časnici, tj. voditelji vatrogasnih službi su članovi Nacionalnog vijeća glavnih vatrogasnih časnika koje ima važnu ulogu u nacionalnoj koordinaciji. Od početka 21. stoljeća vatrogasne službe su prošle značajne transformacije potaknute delegacijom ovlasti središnje vlade, novim zakonodavnim mjerama i revidiranim operativnim protokolima u odgovoru na terorističke incidente i prijetnje. Kao i kod policijske službe, i vatrogasne službene uniforme mijenjale su se tijekom povijesti. [23] (Slika 5.)

Slika 5. Prvobitna i današnja službena uniforma vatrogasnih jedinica [24]

6.2.3. Hitna pomoć

Hitna medicinska pomoć u Velikoj Britaniji brine se za rješavanje hitnih slučajeva, tj. pružanje hitne medicinske intervencije prvenstveno osobama koje pate od akutnih bolesti ili većih ozljeda i uglavnom su besplatne za korištenje preko Nacionalnih zdravstvenih službi NHS (eng. „*National Health Service*“) Engleske, Škotske, Walesa i Sjeverne Irske. Hitna skrb, uključujući usluge hitnih vozila i liječenje u hitnim odjelima, besplatna je samo za britanske građane, dok se onima koji nemaju pravo na besplatnu NHS skrb može naplatiti naknada.[25]

Većina hitnih medicinskih usluga u NHS-u koordinira se putem 14 organizacija NHS-a koje imaju odgovornost za hitna vozila diljem zemlje (11 u Engleskoj, po jedna u preostale tri zemlje). [25] (Slika 6.)

Slika 6. Cestovna i zračna transportna sredstva hitne pomoći u Londonu [25]

Kao i u slučaju pristupa drugim javnim službama, javnost koristi brojeve hitnih telefonskih poziva (ili 999 ili 112) za pristup hitnim medicinskim uslugama. Osim usluga hitnih vozila koje pružaju organizacije NHS-a, u Velikoj Britaniji postoje i privatni i volonterski aranžmani za hitne medicinske usluge, uključujući upotrebu privatnih ili volonterskih vozila hitne pomoći na javnim događajima ili velikim privatnim lokacijama. Zračne ambulante u Velikoj Britaniji načelno nisu dio NHS-a i financiraju se putem dobrotvornih donacija iako se liječnici mogu privremeno premjestiti iz lokalnih službi NHS-a za hitne vozne usluge i bolnice. Javne službe hitnih vozila diljem Britanije zakonski su obvezane odgovoriti na četiri vrste zahtjeva za skrbi:

- hitni pozivi (putem sustava 999 ili 112),
- hitni zahtjevi za prijem kod liječnika,
- hitni prijevozi između bolnica, te
- veći incidenti koji su rezultirali i većom zdravstvenom ugrozom ljudi. [25]

Također, službe za hitne medicinske usluge i izvršitelji ugovornih usluga prijevoza pacijenata mogu pružati i nehitne usluge prijevoza pacijenata prema komercijalnom dogovoru s lokalnim bolničkim povjerenstvima ili zdravstvenim odborima, ili u nekim slučajevima prema izravno financiranim ugovorima vlade iako se ti ugovori sve više obavljaju putem privatnih i dobrovoljnih pružatelja.[25]

6.2.4. Javno zdravstvo

Javno zdravstvo je organizirano u tri razine: centralna, regionalna i lokalna razina. Vlada Velike Britanije i nadležno ministarstvo odgovorni su za:

- opće smjernice politike, zakonodavni okvir i postavljanje općih ciljeva politike za javno zdravstvo,
  - zakonodavstvo i provedbu politike javnog zdravstva za Englesku,
  - javno zdravstveno obrazovanje u Engleskoj,
  - javno zdravstveno obrazovanje i programe prevencije bolesti koje provodi Javno zdravstvo Engleske, te
  - nacionalnu zdravstvenu službu NHS i javno financirani zdravstveni sustav.
- [26]

Na regionalnoj razini Škotski parlament odgovoran je za:

- NHS Škotske,
- primarnu zdravstvenu politiku,
- zdravstveno obrazovanje u Škotskoj, te
- upravljanje zdravstvenim uslugama i bolnicama. [26]

Vlada Walesa odgovorna je za:

- NHS Wales,
- promociju zdravlja,

- prevenciju, liječenje i ublažavanje bolesti, ozljeda, invaliditeta i mentalnih poremećaja,
- kontrolu bolesti,
- planiranje obitelji,
- pružanje zdravstvenih usluga, uključujući medicinske, dentalne, oftalmološke, farmaceutske, pomoćne usluge i korištenje objekata za medicinsku namjenu,
- kliničko upravljanje i standarde zdravstvene skrbi, te
- organizaciju i financiranje nacionalne zdravstvene službe. [26]

Izvršna vlast Sjeverne Irske odgovorna je za:

- zdravstvo i socijalnu skrb u Sjevernoj Irskoj HSC (eng. „*Health and Social Care*“, irski ekvivalent NHS-u),
- zdravstvenu politiku,
- zdravstveno obrazovanje,
- upravljanje zdravstvenim uslugama i bolnicama, te
- rad neovisnog tijela odgovornog za programe promocije zdravlja. [26]

Na lokalnoj razini niz agencija za zdravstvo NHS-a osigurava koordinaciju između jednostrukih i dvostrukih vlasti u Engleskoj, te između općina u Walesu, Škotskoj i Sjevernoj Irskoj. U Škotskoj postoji 14 regionalnih odbora za NHS i 7 posebnih odbora za NHS, dok u Walesu postoji 7 lokalnih odbora za zdravstvo. Lokalne vlasti u suradnji s bolnicama odgovorne su za:

- promicanje javnog zdravlja,
- pružanje javne zdravstvene skrbi, te
- zdravstvenu skrb za starije osobe, djecu i osobe s invaliditetom. [26]

Također, lokalne vlasti sudjeluju u javnom zdravstvenom obrazovanju i preventivnoj skrbi u vezi s određenim pitanjima javnog zdravlja (rak, AIDS, itd.).

6.3. Planiranje i provedba aktivnosti civilne zaštite

6.3.1. Interoperabilni koncept

Civilna zaštita temelji se na pristupu krizi i prijetnjama pomoću šest aktivnosti (faze): predviđanje, procjena, prevencija, priprema, odgovor i oporavak. (Tablica 2.)

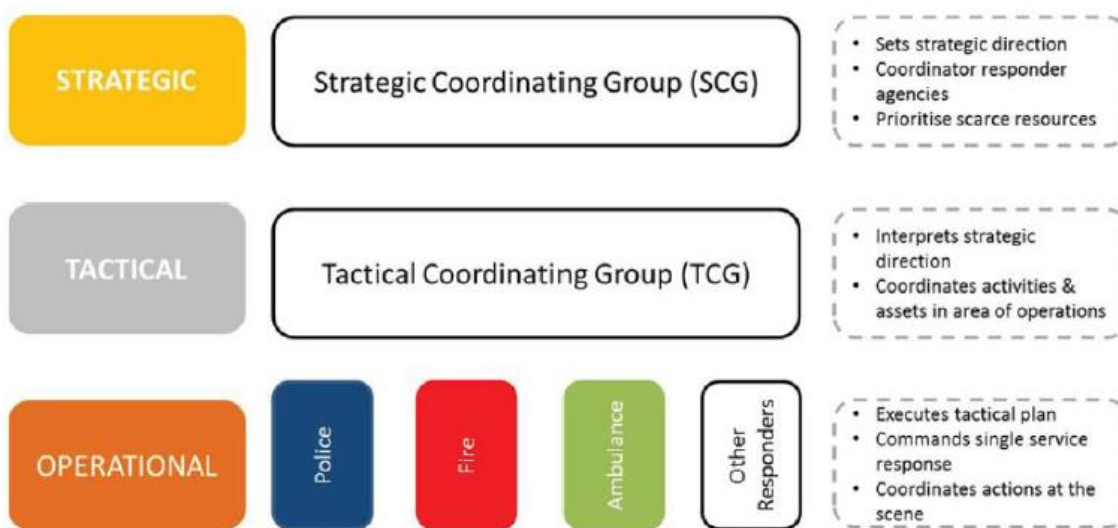
Tablica 2. Aktivnosti upravljanja rizicima i prijetnjama u Velikoj Britaniji [1] [17]

Aktivnosti (faze)	Opis
predviđanje	identifikacija rizika i potencijalnih prijetnji
procjena	analiza vjerojatnosti događaja i mogućih posljedica
prevencija	mjere zaustavljanja katastrofalnog događaja i/ili prevencija posljedica na društvo i infrastrukturu
priprema	mjere ograničenja posljedica događaja
odgovor	mjere i odluke upravljanja događajem odmah nakon što se dogodi
oporavak	mjere obnove pogođenih objekata i obnove društva (fizički, mentalni, emocionalni, socijalni i ekonomski oporavak)

Civilna zaštita u Velikoj Britaniji načelno funkcionira kao skup strateških, taktičkih i operativnih aktivnosti. Strateškim aktivnostima bavi se strateško koordinatorsko tijelo SCG (eng. „Strategic Coordinating Group“), a bave se strateškim upravljanjem u kriznim slučajevima, daje prioritete raspoloživim resursima i definira zadatke taktičke i operativne razine. Taktička razina TCG (eng. „Tactical Coordinating Group“) podrazumijeva taktičko koordinatorsko tijelo koje se bavi taktičkim aktivnostima, što uključuje interpretaciju i provedbu strateških odluka, koordiniranje aktivnosti i resursa u zoni aktivnosti. [27]

Operativne radnje obavljaju operativne jedinice OCG (eng. „Operational Coordinating Group“), tj. organizacije u službi javnosti. To su policija, vatrogasci, hitna pomoć, i sve ostale eventualno uključene organizacije. Zadaci operativnih jedinica su provedba taktičkih planova, upravljanje odazivima za vlastitu domenu pružanja usluga, te koordinacija aktivnosti na terenu. [27]

Taktičko koordinatorsko tijelo u pravilu je fizički blizu strateškog koordinatorskog tijela, dok su operativne jedinice bliže lokaciji gdje je potrebno provoditi aktivnosti u vlastitoj nadležnosti. Princip supsidijarnosti podrazumijeva da se odluke donose na najnižoj prikladnoj razini, uz koordinaciju najviše potrebne razine. (Slika 7.)

Slika 7. Interoperabilni okvir rada civilne zaštite Velike Britanije [27]

Za učinkovitu komunikaciju i interoperabilnost operativnih službi Velika Britanija je usvojila tzv. JESIP model (eng. „*Joint Emergency Service Interoperability Principles*“) koji se temelji na pet načela: ko-lokacija, komunikacija, koordinacija, zajedničko razumijevanje rizika i dijeljena svjesnost o situaciji. (Tablica 3.)

Tablica 3. Koncept JESIP - 5 načela interoperabilnosti operativnih službi [27]

Načelo:	Opis:
ko-lokacija	smještanje zajedno sa zapovjednicima što je prije moguće na sigurnu i lako prepoznatljivu lokaciju u blizini mjesta događaja
koordinacija	korištenje zajedničkog dogovorenog jezika, terminologije i simbola na karti, izbjegavanje dvosmislenosti pružanjem činjeničnih informacija, a ne subjektivnih izjava poput "vjerojatno, moguće ili vjerojatno" i sl.
komunikacija	koordiniranje prioriteta, resursa i sposobnosti za učinkovitu reakciju
zajedničko razumijevanje rizika	zajedničko razumijevanje rizika dijeljenjem informacija o vjerojatnosti i potencijalnom učinku prijetnji i opasnosti radi dogovora o mogućim mjerama kontrole
dijeljena svjesnost o situaciji	zapovjednici rade zajedno na formuliranju najučinkovitijeg mogućeg plana aktivnosti koristeći sve poznate informacije o hitnom slučaju koji se razvija, uključujući prijetnje i opasnosti, relevantne ovlasti, politike, sposobnosti i procedure kao i resurse dostupne od svih operativnih službi

Upravljanje rizikom je alat koji potiče procese građanskog planiranja u izvanrednim situacijama, te preko njih značajno utječe na cjelokupnu krizu i upravljanje katastrofama. Ne postoji jedinstveni model u svjetskim, pa čak ni europskim okvirima, koji jednoznačno upravlja rizicima od kriza i katastrofa i koji se može primijeniti bilo gdje, bilo kada i u svim uvjetima. Stoga se modeli upravljanja oblikuju sukladno dosadašnjim praksama. Metode upravljanja rizikom kao alati upravljanja krizama i katastrofama uvijek su prilagođeni organizacijskim, geografskim, demografskim i brojnim drugim okolnostima u svakoj pojedinoj zemlji, ali prvenstveno prirodi same prijetnje. U mnogim

slučajevima opasnosti i prijetnje su rješavane na lokalnoj razini. Važno obilježje europskog prostora je raznolikost kultura, nacija, tradicija, religija, itd. [1]

S druge strane, složena povijest Europe dovela je do mnogih sličnosti među zemljama na što ukazuje i činjenica da se većina europskih zemalja vidi kao dio zapadne civilizacije. Stoga je logična posljedica međusobna razmjena iskustava upravljanja rizikom između različitih zemalja. Takav pristup u upravljanju krizama i katastrofama temeljen na međusobnoj razmjeni znanja, iskustava i resursa usvojila je i Velika Britanija. [1]

Table 3. JESIP concept - 5 principles of interoperability of operational services [27]

Principle :	Description:
co-location	positioning together with commanders as quickly as possible at a safe and easily recognizable location near the incident site.
coordination	using a mutually agreed-upon language, terminology, and map symbols, avoiding ambiguity by providing factual information rather than subjective statements such as "likely," "possible," or "probable," etc.
comunication	managing priorities, resources, and capabilities for effective response
shared risk understanding	achieving a common understanding of risks by sharing information about the likelihood and potential impact of threats and hazards to agree on possible control measures.
shared situational awareness	commanders work together to formulate the most effective possible plan of action using all available information about the evolving emergency, including threats and hazards, relevant authorities, policies, capabilities, and procedures, as well as resources available from all operational services.

* tablica broj 3 engleska verzija

6.3.2. Program poboljšanja otpornosti

Namjena programa poboljšanja otpornosti RCP (eng. „*Resilience Capabilities Program*“) je povećanje sposobnosti odgovora i oporavka od izvanrednih situacija. To se postiže razumijevanjem sposobnosti koje su potrebne za suočavanje s posljedicama izvanrednih situacija bez obzira na to jesu li te situacije uzrokovane nesrećama, prirodnim opasnostima ili prijetnjama izazvanim ljudskim čimbenikom. Programom se koordiniraju naponi vlade kako bi se poboljšala otpornost društva i države. Odgovor i oporavak od svake izvanredne situacije zahtijeva niz različitih sposobnosti koje surađuju i međusobno se nadopunjuju. Svaka izvanredna situacija na nešto drugačiji način koristi RCP sposobnosti. RCP pomaže da se razumiju odnosi između rizika, posljedica i sposobnosti kako bi se moglo jasnije i preciznije objasniti razina sposobnosti i trenutna ograničenja. [28]

Tajništvo za civilne izvanredne situacije CCS (eng. „*Civil Contingencies Secretariat*“) upravlja RCP-om kao cjelinom. CCS također posebno surađuje s Odjelom za otpornost i izvanredne situacije u Ministarstvu za stanovanje, zajednice i lokalnu samoupravu, a koje može pružiti informacije o tome kako lokalna razina razvija sposobnosti i kako lokalna i nacionalna razina surađuju.[29]

Tim za otpornost infrastrukture unutar Kabinetskog ureda surađuje s vlasnicima i operatorima infrastrukture, regulatorima, trgovačkim udruženjima i drugim vladinim odjelima kako bi osiguralo da najkritičnija infrastruktura može podnijeti, apsorbirati, odgovoriti i oporaviti se od poremećaja uzrokovanih velikim incidentima. Procjenu sposobnosti nadgledaju Odbor za program sposobnosti otpornosti RPCB (eng. „*Resilience Capabilities Programme Board*“) i Ministarski pododbor za otpornost, prijetnje i opasnosti Nacionalno vijeće za sigurnost NSC-THRC (eng. „*National Sub-Committee on Resilience*“). [28]

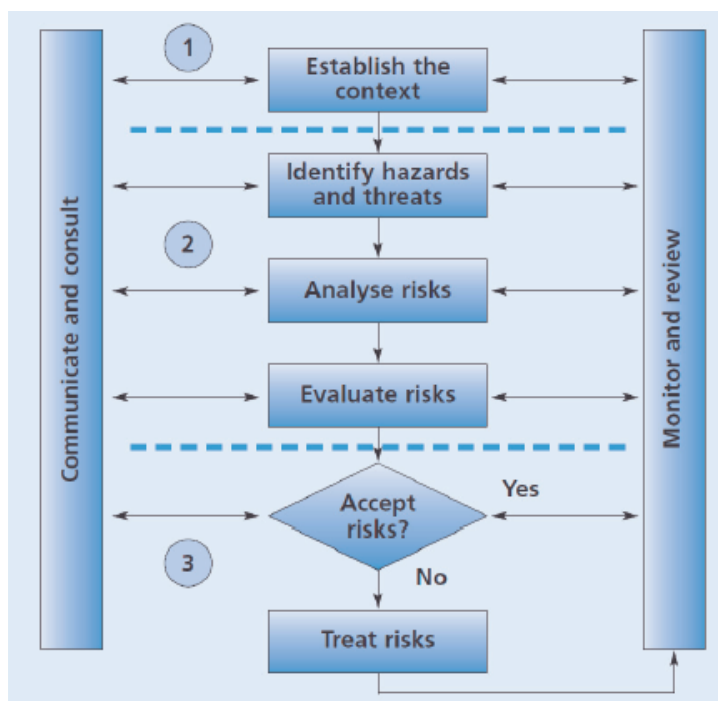
Metodologija procjene rizika za kvantificiranje identificiranih opasnosti temelji se na tri koraka:

- prikupljanje pozadinskih informacija o prirodi opasnosti uključujući znanstvene spoznaje kao i pojedinosti prethodnih iskustava s određenom vrstom incidenta koji je dio identifikacije rizika,
- procjena posljedica koje bi mogle proizaći iz najgoreg mogućeg scenarija određenog rizika, te
- prikupljanje informacija koje pokrivaju planiranje koje provodi vlada, decentralizirane uprave kao i hitne službe. [1] [30]

Identifikacija rizika od civilnih izvanrednih situacija provodi se konzultirajući stručnjake u vladinim odjelima, decentraliziranim upravama i šire, a koje mogu identificirati slučajeve mogućih velikih nesreća, prirodnih događaja (opasnosti) i zlonamjernih napada (prijetnji) za koje je razumno vjerojatno da će se dogoditi i koje bi mogli uzrokovati značajne štete i poremećaja u Velikoj Britaniji u određenom vremenskom razdoblju u budućnosti. Analize se temelje na slijedećim kriterijima:

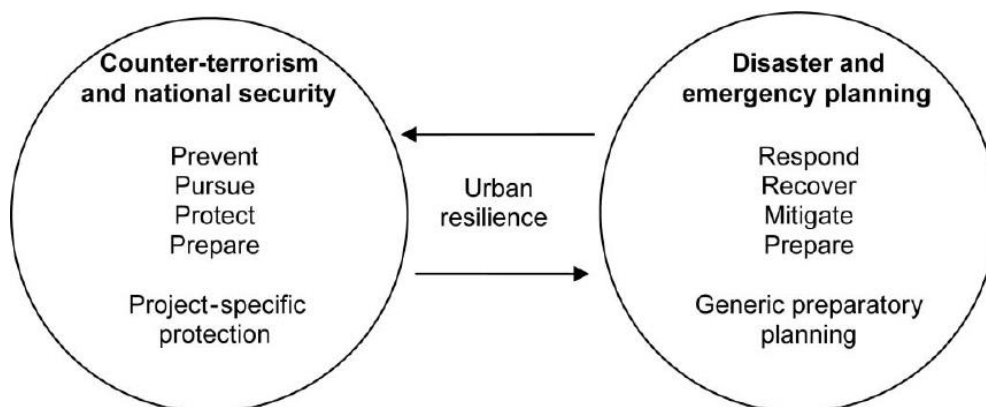
- broj smrtnih slučajeva koji se mogu izravno pripisati hitnom slučaju,
- bolest ili ozljeda tijekom razdoblja nakon početka hitnog stanja,
- razine društvenih poremećaja u svakodnevnom životu ljudi, od nemogućnosti dobivanja pristupa zdravstvenoj skrbi ili školama do prekida u opskrbi bitnim uslugama kao što su hrana, voda i gorivo, te potreba za evakuacijom pojedinaca iz ugroženog područja,
- ekonomska šteta, tj. učinak na cjelokupno gospodarstvo, a ne trošak oporavka, te
- psihološki utjecaj koji hitne situacije mogu imati na društvo, uključujući široko rasprostranjen osjećaj tjeskobe, gubitak povjerenja i bijes koje zajednice mogu doživjeti. [1] [31]

Svaki kriterij se ocjenjuje vrijednostima od 0 do 5, a ukupni učinak prijetnje je srednja vrijednost svih navedenih kriterija. Slika x. prikazuje proces procjene prijetnje sukladno zakonom o civilnim kontingentima iz 2004. godine. (Slika 8.)

Slika 8. Proces procjene prijetnji sukladno zakonu o civilnim kontingentima 2004. godine [1]

Britanski sustav civilne zaštite u praksi upotrebljava izraz urbana otpornost. Pojam je uvelike definiran činjenicom da katastrofe uslijed vremenskih nepogoda i teroristički napadi najviše pogađaju gusto naseljena područja, tj. urbane cjeline. Na slici 9. prikazan je koncept urbane otpornosti. [29]

Slika 9. Koncept urbane otpornosti u Velikoj Britaniji [29]

6.3.3. Sustav upozoravanja i informiranja javnosti na centralnoj i lokalnoj razini

Svrha sustava upozoravanja i informiranja javnosti je pravovremeno upozorenje kako bi se postigla željena i pravovremena reakcija, te povećanje svijesti javnosti o rizicima, prijetnjama i opasnostima od izvanrednih situacija. Dobro informirana javnost bolje može reagirati na izvanrednu situaciju i smanjiti utjecaj na zajednicu. Informirajući javnost najbolje što mogu, organizacije ujedno grade povjerenje javnosti. [28]

Prilikom odlučivanja što objaviti, organizacije razmatraju hoće li objava pomoći u rješavanju izvanredne situacije. Cilj informiranja je da javnost bude spremna na opasnost, ali ne i nepotrebno uznemirena. Najjednostavniji i najekonomičniji način objavljivanja informacija je putem elektroničkih medija, prvenstveno na internetu i putem mobilnih komunikacija. Ipak, papirne kopije trebaju biti dostupne tamo gdje ljudi nemaju pristup internetu (npr. u javnim knjižnicama). Svi materijali trebaju izgledati zanimljivo i privlačno kako bi ljudi željeli čitati i kako bi jasno i nedvosmisleno razumjeli sadržaj i cilj objavljenog sadržaja. Posebna pažnja se posvećuje pristupu osobama koje otežano percipiraju sadržaj, npr. osobe s posebnim potrebama i djeca. [28]

Najčešće je vlada ta koja prva upozorava na vanredne situacije, no druge organizacije također mogu sudjelovati. To se posebno odnosi na organizacije čije će funkcije vjerojatno biti ozbiljno ometane uslijed izvanredne situacije ili one koje očekuju da će poduzeti akciju u vezi s određenom situacijom i koje će zahtijevati premještaj resursa ili dodatne resurse kako bi to učinile (npr. hitne službe ili lokalne vlasti). Potrebno je izbjegavati istovremena upozoravanja s više strana jer mogu dovesti do zabune u javnosti. Kako bi se to izbjeglo, organizacije čije su funkcije pogođene izvanrednom situacijom trebaju surađivati i utvrditi koja će organizacija preuzeti vodeću odgovornost za upozoravanje i informiranje u vezi s određenom izvanrednom situacijom. Organizacije također trebaju osigurati da se ne ponavljaju upozorenja koja su

već na snazi u drugim organizacijama. Primjerice, komunalne tvrtke imaju dužnost prema vlastitim regulatornim okvirima pružiti upozorenje, informacije i savjete u određenim okolnostima kada su njihove usluge prekinute. Kao i kod bilo kojeg drugog dijela planiranja za odgovor na izvanredne situacije, strategija komunikacije za upozoravanje i informiranje, bilo izravno s javnošću ili putem medija, trebala bi biti potpuno integrirana u planove za odgovor na hitne slučajeve. Organizacije bi trebale testirati svoje dogovore za upozoravanje i informiranje kao što bi testirale planove za hitne slučajeve, kroz vježbanje i pružanje obuke osoblju. Kako mogu postojati opći i specifični planovi za vanredne situacije, tako mogu postojati opći i specifični dogovori za upozoravanje i informiranje ovisno o vrsti izvanredne situacije za koju se planira i posebnim okolnostima u lokalnoj sredini. [28]

Organizacije koje se bave upozoravanjem i informiranjem trebaju pažljivo razmisliti o tome koje informacije različiti dijelovi javnosti trebaju. Informacije mogu biti:

- osnovne pojedinosti o incidentu - što, gdje, kada, tko, zašto i kako (ako je moguće i ako davanje informacija javnosti ne narušava plan i provedbu aktivnosti),
- posljedice za zdravlje i dobrobit građana,
- savjeti i upute što točno učiniti,
- plan eventualne evakuacije,
- druge praktične posljedice kao što su utjecaj na promet, opskrbu strujom, telefone, opskrbu vodom,
- broj telefona za pomoć,
- što građani trebaju učiniti kako bi se riješila situacija, itd. [28]

Zakon o civilnim izvanrednim situacijama uključuje svijest javnosti i dužnost upozoravanja i informiranja, savjetovanje javnosti o rizicima prije izvanredne situacije i održavanje dogovora o upozoravanju i informiranju u slučaju izvanredne situacije na lokalnoj razini. Obveze procjene rizika i izrade planova

upotpunjene su dodatnom obavezom da se objavi sve ili dio tih informacija kada je to nužno ili poželjno kako bi se spriječilo, smanjilo, kontroliralo, ublažilo ili poduzelo druge mjere u vezi s izvanrednom situacijom. Propisi Zakona dopuštaju organizacijama da surađuju u svrhu identifikacije organizacije koja će imati vodeću odgovornost za održavanje dogovora o upozoravanju u vezi s određenom izvanrednom situacijom. Upozoravanje, informiranje i savjetovanje javnosti nisu samostalne obveze. Trebaju biti integrirane u planove za odgovor na izvanredne situacije organizacija i baš kao što mogu postojati opći i specifični planovi, tako mogu postojati opći i specifični dogovori o upozoravanju i informiranju. Zakon omogućava organizacijama da ispune svoje obveze tako što međusobno surađuju. U mnogim područjima, posebno onima gdje postoje dugotrajni poznati rizici poput nuklearnih elektrana ili velikih industrijskih kompleksa, također postoje lokalne grupe organizacija i medija. [28]

Na središnjoj razini Medijski forum za hitne situacije Velike Britanije MEF (eng. „*Media Emergency Forum*“), vodeći medijski urednici, predstavnici vlade i predstavnici lokalnih organizacija za reagiranje na hitne situacije zajednički rade kako bi osigurali da sve strane mogu djelovati učinkovitije kada dođe do hitne situacije. [28]

Njihov rad uključuje identifikaciju i raspravu o strateškim komunikacijskim pitanjima, cjelovitu politiku za uključivanje medija u rad civilne zaštite na svim razinama, planiranje praktičnih dogovora za sudjelovanje medija tijekom hitnih situacija i izgradnju povjerenja građana i svih uključenih strana. [28]

6.3.4. Metode upozoravanja

Metode dostave hitnih informacija javnosti su raznolike. Neke ovise o dostupnosti napajanja strujom ili telefonskim linijama, dok neke mogu zahtijevati pažljivo razmatranje rizika po ljudski život i zdravlje u slučaju da se tijekom

izvanredne situacije osoblje ili članovi javnosti izlože opasnim tvarima dok upozoravaju ili budu upozoreni. Metode upozoravanja uključuju:

- mobilizaciju terenskih službenika koji upozoravaju građane osobno,
- upozorenja iz cestovnih ili zračnih prometnih sredstava, putem megafona ili drugih sredstava pojačavanja zvuka, svjetlosnih signala, i sl.,
- medijske objave u elektroničkim i tiskanim publikacijama, televiziji, i sl.
- poruke na prometnim pločama, npr. na ili uz prometnice,
- radio emisije,
- objave u javnim zgradama, trgovačkim centrima, sportskim dvoranama, prometnim sustavima, itd.,
- automatizirane telefonske/telefaks/elektroničke/pisane poruke pretplatnicima,
- sirene na lokacijama. [28]

6.3.5. Komunikacija s medijima

Sve organizacije trebaju biti upoznate s medijskim organizacijama i izvorima u svojim područjima te bi trebale nastojati razviti dobre odnose s njima. BBC-jeva lokalna radijska usluga prepoznata je kao izvanredni izvor informacija u hitnim situacijama u Velikoj Britaniji, a njezini urednici se mogu kontaktirati radi savjeta i dogovora o kontaktima i procesima u slučaju hitne situacije. Planiranje prije krize ključno je, a važnost dobre prethodne veze između medijskih osoba i onih koji su uključeni u planiranje i rad tijekom krize ne može se precijeniti. Ključ uspješne komunikacije s javnošću je pravilno prenošenje poruke odgovarajućoj publici. [28]

Način na koji se informacije i savjeti prenose može značajno utjecati na način na koji će biti primljeni. Organizacije bi trebale pažljivo razmisliti prije svake izvanredne situacije tko bi mogao djelovati kao njihov službeni predstavnik i obaviti intervjue s medijima. Važno je istaknuti da odabrane osobe moraju biti prikladno osposobljene. Ostale uključene osobe koje dolaze u kontakt s javnošću u zajednici koja reagira na izvanredne situacije bi trebale imati osnovnu razinu informacija kako bi mogli samouvjereno odgovarati na upite.

[28]

6.4. Pojmovnik skraćenica

POJMOVNIK SKRAĆENICA		
Skraćenica	Engleski naziv	Hrvatski naziv
RAF	Royal Air Force	Kraljevske zračne snage
ARP	Air Raid Precautions	Mjere opreza pri zračnom napadu
CDC	Civil Defence Corps	Korpus civilne obrane
WRVS	The Womens Royal Voluntary Service	Ženska kraljevska volonterska služba
BCD	British Civil Defence	Britanska Civilna obrana
ALSAR ili RAFMRs	The Royal Air Force Mountain Rescue Service	Udruga za pretraživanje i spašavanje u nizinskim područjima
RAYNET	National body of Radio Amateurs who are pledged to provide communications in times of emergency	Mreža amatera za hitne situacije
REVCOM	Volunteer organisation assisting people from all walks of life by providing not for profit radio communication	Volonterska radijska komunikacija u izvanrednim situacijama
NSARDA	The National Search And Rescue Dog Association	Nacionalno udruženje za pretraživanje i spašavanje pasa
USAR	Urban Search and Rescue	Urbano pretraživanje i spašavanje
SWCAP	Sky Watch Civil Air Patrol	Civilna zračna straža
RVS	Royal Voluntary Service	Kraljevska dobrovoljna služba
CCRF	Civil Contingency Reaction Force	Civilne snage za hitne situacije
LRF	Local Resilience Forums	Lokalni forum otpornosti
NHS	National Health Service	Nacionalna zdravstvena služba
HSC	Health and Social Care	Zdravstvena i socijalna skrb
SCG	Strategic Coordinating Group	Strateško koordinatorsko tijelo
TCG	Tactical Coordinating Group	Taktičko koordinatorsko tijelo
OCG	Operational Coordinating Group	Organizacije u službi javnosti

JESIP	Joint Emergency Service Interoperability Principles	Zajednički principi interoperabilnosti hitnih službi
RCP	Resilience Capabilities Program	Program poboljšanja otpornosti
CCS	Civil Contingencies Secretariat	Tajništvo za civilne izvanredne situacije
RPCB	Resilience Capabilities Programme Board	Odbor za program sposobnosti otpornosti
NSC-THRC	<i>National Sub-Committee on Resilience</i>	Ministarski pododbor za otpornost, prijetnje i opasnosti Nacionalno vijeće za sigurnost
MEF	Media Emergency Forum	Medijski forum za hitne situacije

7. ZAKLJUČAK

Civilna zaštita kao mjera u području sigurnosti, života i zdravlja ljudi, te imovine razvija se intenzivno već od razdoblja 2. svjetskog rata. Suvremeni sustav civilne zaštite je tijekom druge polovice 20. stoljeća značajno evoluirao i više se ne percipira isključivo s vojnog i obrambenog aspekta. Suvremeni sustav temelji se na sveobuhvatnom upravljanju civilnom zaštitom, rizicima i prijetnjama gdje specijalističko znanje i razmjena iskustva služe kao temelji organiziranja i funkcioniranja učinkovitog sustava civilne zaštite koji je sposoban poduzeti učinkovite mjere usmjerene zaštitu ljudi, života, zdravlja, imovine, civilizacijskih i kulturna dostignuća i okoliša od štetnih posljedica opasnosti koje mogu proizaći iz prirodnih i civilizacijskih okoliša. Koncept civilne zaštite obuhvaća niz tehničkih, prirodnih i organizacijskih znanosti što je temelj uspostavljanja djelotvornog sustava za predviđanje, prevenciju i sprečavanje opasnosti.

Analizom opsežnog spektra tema vezanih za civilnu zaštitu, ovaj rad donosi ključne uvide i zaključke koji pružaju dublje razumijevanje ove kritične discipline. Kroz analitički okvir koji obuhvaća povijest, zakonodavne okvire, operativne aspekte, te komparativnu analizu između Velike Britanije i Hrvatske, izdvojene su ključne spoznaje koje pridonose shvaćanju učinkovitog upravljanja izvanrednim situacijama. Radom se nastojalo sažeto opisati razvoj civilne zaštite u Velikoj Britaniji, te funkcioniranje aktualnog suvremenog modela u upravljanju rizicima i prijetnjama. Zakonodavni okviri imaju ključnu ulogu u definiranju strukture i nadležnosti civilne zaštite. Kroz temeljno definirane ovlasti i jasne smjernice britanski model osigurava koordinirani i učinkovit odgovor na izvanredne događaje. Unatoč razlikama između britanskog i hrvatskog pristupa, postoje ključni elementi koji su presudni za uspješno upravljanje izvanrednim situacijama. Povećana suradnja među dionicima, adekvatno opremljeni resursi, te planski oblikovane strategije čine središnje točke obje paradigme. Adekvatne pripreme i mogućnost reakcije na izvanredne opasnosti neodvojivi su aspekti pravilnog funkcioniranja civilne zaštite.

Između ostalog, važno je naglasiti da su za izradu rada proučavani, čitani i prevedeni izvori na stručnom engleskom jeziku. Prevođenje je bilo nužno jer

većina značajnih izvora nije bila dostupna na hrvatskom jeziku. Stečeno znanje i vještine iz kolegija korišteni su kako bi se osigurala sveobuhvatna analiza i jasna obrada teme.

Kroz sustavno planiranje, periodično vježbanje i usavršavanje, osigurava se spremnost na sve razine izazova. Britanski model pokazuje da je stalno unapređivanje sustava, ali i suradnja s drugim zemljama i razmjena znanja i iskustava ključno za anticipaciju i odgovor na složene scenarije. Završnim radom nastojalo se produbiti razumijevanje civilne zaštite kao vitalnog aspekta sigurnosti i zaštite društva, a rezultati istraživanja mogu poslužiti kao temelj budućim istraživanjima ove teme.

8. LITERATURA

- [1] **Zweglinski, T., Arculeo, C.:** „*Risk Management as a tool of the Civil Emergency Planning in the United Kingdom*“, *Internal Security*, 12(2), (2020.), 55-82. <https://internalsecurity.akademiapolicji.eu/resources/html/article/details?id=212313&language=en>, (pristupljeno: 9.1.2024.)
- [2] **Terlikowski, T.:** „*Civil Security Engineering or Civil Protection Engineering?*“, *Safety & Fire Technology*, 55(1), (2020.), 48-61. <https://sft.cnbop.pl/pl/sft-vol-55-issue-1-2020-inzynieria-bezpieczenstwa-cywilnego-czy-inzynieria-ochrony-ludnosci>, (pristupljeno: 9.1.2024.)
- [3] **Scharte, B. et al.:** „*Trend Analysis Civil Protection 2030: Uncertainties, Challenges and Opportunities*“, Center for Security Studies (CSS), Zürich, (2020.), 1-52. <https://www.research-collection.ethz.ch/handle/20.500.11850/455250>, (pristupljeno: 9.1.2024.)
- [4] **Roth, F. et al.:** „*International Civil Protection: Adapting to new challenges*“, Center for Security Studies (CSS), Zürich, (2016.), 1-37.
- [5] **Essex-Lopresti, T.:** „*A Brief History of Civil Defence*“, Civil Defence Association, Derbyshire, (2005.), 1-76.
- [6] **Shalamanov, V. et al.:** „*Civil Security: Architectural Approach in Emergency Management Transformation*“, *Information & Security An International Journal*, 17, (2005.), 75-101. <https://procon.bg/article/civil-security-architectural-approach-emergency-management-transformation> (pristupljeno: 9.1.2024.)
- [7] **Chamaret, P., Rehaček, J.:** „*Participation of Society in Civil Protection Operations: Review of a 10 Years European Experience*“, Technical University of Ostrava, Safety Engineering Series, Vol IX, No. 2, (2014.), 32-39.
- [8] „*Civil Defence*“, https://en.wikipedia.org/wiki/Civil_defense (pristupljeno: 9.1.2024.)
- [9] „*Air Raid Precaution*“, https://en.wikipedia.org/wiki/Air_Raid_Precautions (pristupljeno 1.3.2024.)
- [10] „*Royal Voluntary Service*“, https://en.wikipedia.org/wiki/Royal_Voluntary_Service (pristupljeno 9.1.2024.)
- [11] **Civil Defence of Great Britain:** „*The WVS 'Ladies in Green' - the only wartime-created service that still exists*“, June 2021, <https://www.ww2civildefence.co.uk/blog/the-wvs-ladies-in-green-the-only-wartime-created-service-that-still-exists> (pristupljeno 9.1.2024.)

- [12] **Tameside Metropolitan Borough:** „*Civil Contingencies Act 2004*“, <https://www.tameside.gov.uk/CommunitySafety/Civil-Contingencies-Act-2004> (pristupljeno 23.1.2024.)
- [13] **Parker, C., Persson, T., Widmalm, S.:** „*The effectiveness of national and EU-level civil protection systems: evidence from 17 member states*“, *Journal of European Public Policy*, (2018.), 1-22. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13501763.2018.1523219> , (pristupljeno: 23.1.2024)
- [14] **Monet, J. P. et al.:** „*Civil Protection in Europe: Toward a Unified Command System? Lessons Learned, Studies and Ideas About Change Management*“, 17th ISCRAM Conference Blacksburg, (2020.), 315-325.
- [15] **Deville, J., Guggenheim, M., Hrdlickova, Z.:** „*Organising Disaster: Civil Protection and the Population A report for practitioners*“, University of London, (2016.), 1-33.
- [16] **European Comitee of Regions:** „*Policy Comparer - Civil Protection*“, <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/Comparer.aspx?pol=Civil%20Protection&c1=United%20Kingdom&c2=Croatia> (pristupljeno: 28.1.2024.)
- [17] **Carvalho, P., Spataru, C.:** „*Gaps in the governance of floods, droughts, and heatwaves in the United Kingdom*“, *Frontiers in Earth Science*, 11, (2023.), <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/feart.2023.1124166/full>, (pristupljeno: 29.1.2024.)
- [18] **European Commision:** „*EU Civil Protection Mehanism*“, https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en (pristupljeno 29.1.2024.)
- [19] **Sigmund, Z., Radujković, M., Atalić, J.:** „*The Role of Disaster Risk Governance for Effective Post-Disaster Risk Management - Case of Croatia*“, *Buildings*, 12(4), (2022.), 1-17. <https://www.mdpi.com/2075-5309/12/4/420> (pristupljeno: 11.2.2024.)
- [20] **Vlada Republike Hrvatske:** „*Zakon o sustavu civilne zaštite*“, NN 82/15, 118/18, 31/20, 20/21, 114/22.
- [21] „*Police and equipment in the United Kingdom*“, https://en.wikipedia.org/wiki/Police_uniforms_and_equipment_in_the_United_Kingdom (pristupljeno: 11.2.2024.)
- [22] **Polease Costumiers:** „*British Police Uniforms*“, <https://www.tvcostumehire.co.uk/british/uniforms> (pristupljeno: 11.2.2024.)

- [23] „*Fire services in United Kingdom*“, https://en.wikipedia.org/wiki/Fire_services_in_the_United_Kingdom (pristupljeno: 10.3.2024.)
- [24] **London Fire Brigade:** „*Firefighter’s Uniforms*“, <https://www.london-fire.gov.uk/museum/history-and-stories/firefighters-uniforms/> (pristupljeno: 10.3.2024.)
- [25] „*Emergency medical services in the United Kingdom*“, https://en.wikipedia.org/wiki/Emergency_medical_services_in_the_United_Kingdom (pristupljeno: 10.3.2024.)
- [26] **European Comitee of Regions:** „*United Kingdom - Civil Protection*“, <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/UK-Civil-protection.aspx> (pristupljeno: 11.3.2024.)
- [27] **Deeming, H.:** „*Community of Resilience Practice: After Storm Desmond*“, European Commission’s Disaster Risk Knowledge Center (DRMC), (2017.), 1-25. https://www.researchgate.net/publication/315492849_D12_COMMUNITY_OF_RESILIENCE_PRACTICE_AFTER_STORM_DESMOND_Project_Understanding_extreme_events_as_catalysts_for_flood-risk_management_policy_change_a_case_study_of_the_impact_of_%27Storm_Desmond%27_in_Cumb?channel=doi&linkId=58d26e1a92851cf4f8f5e53a&showFulltext=true (pristupljeno: 11.3.2024.)
- [28] **UK Government:** „*Preparations and planning for emergencies*“, <https://www.gov.uk/guidance/preparation-and-planning-for-emergencies-the-capabilities-programme> (pristupljeno 11.3.2024.)
- [29] **Coafee, J., O’Hare, P.:** „*Urban resilience and national security: the role for planning*“, *Urban Design and Planning*, 161(4), 173-182. <https://www.icevirtuallibrary.com/doi/10.1680/udap.2008.161.4.173> (pristupljeno :11.3.2024.)
- [30] **Cornish, P. N.:** „*Civil Defence and Public Resilience: the Homeland Security of the United Kingdom*“, In book: *Europe Confronts Terrorism*, (2005.), 146-167. https://link.springer.com/chapter/10.1057/9780230524590_8 (pristupljeno :11.3.2024.)
- [31] **Cronqvist, M., Farbøl, R., Sylvest, C.:** „*Conclusion: Civil Defence Futures (Re)imagined*“, In book: *Cold War Civil Defence in Western Europe* (pp233-245), (2022.), https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-84281-9_10 (pristupljeno:11.3.2024.)

9. POPIS ILUSTRACIJA

Slike:

Slika 1. Međunarodna oznaka civilne obrane	5
Slika 2. Plakati za regrutaciju u ARP i WVS	7
Slika 3. Službena odličja WVS do veljače i nakon studenog 1939. godine	8
Slika 4. Službene uniforme regularne policije i taktičko-operativnih jedinica	24
Slika 5. Prvobitna i današnja službena uniforma vatrogasnih jedinica	25
Slika 6. Cestovna i zračna transportna sredstva hitne pomoći u Londonu	26
Slika 7. Interoperabilni okvir rada civilne zaštite Velike Britanije	30
Slika 8. Proces procjene prijetnji sukladno zakonu o civilnim kontingentima 2004. godine	34
Slika 9. Koncept urbane otpornosti u Velikoj Britaniji	35

Tablice:

Tablica 1. Klasifikacija opasnosti u zakonima o civilnoj zaštiti Velike Britanije	5
Tablica 2. Aktivnosti upravljanja rizicima i prijetnjama u Velikoj Britaniji	29
Tablica 3. Koncept JESIP - 5 načela interoperabilnosti operativnih službi	31